

Լուսինները օդապարիկով շատ վա-
տանգներ կրելային. մէյմը որ գուն-
տը շատ բարձրացած ատենը այնչափ
կըձկտէր որ կըճաթէր, և բոլորը մէ-
կէն վար կիյնար. մէջի մարդն ալ
կամ կըմեռնէր կամ սաստիկ կըփնա-
սուէր. ուստի ասոր ճարը գտան որ
գունտը խիստ շատ պէտք չէ լեցը-
նել, որպէս զի բարձրացած ատենը
մէջի կազը լայնալու բաւական միջոց
ունենայ, ու գունտը չճաթեցընէ :
Երկրորդ՝ ասանկ դիպուած ալ ըլլայ
նէ, որպէս զի մէջինը գահավէժ չիյ-
նայ, կողովին վրայ հաստատուած է
մեծ հովանոց՝ մը, որ գունտը վեր
ելլելու ատեն դոց կըկենայ, ու վար
իջնալու ատեն ինքիրմէ կըբացուի
կըտարածուի, և օդին արգելք ընե-
լով ծանր շարժմամբ վար կիջնայ,
ու հանդարտ գետնի վրայ կընստի :
Երկայ հասարակ հովանոցէն անով
կըտարբերի որ մէջտեղէն մեծկակ
ծակ ունի, որ վար իջնալու ատեն օ-
դին բոլորովին դէմ դնելով՝ ասդին
անդին չնետուիր, և օդը ծակին մէջէն
դէպի վեր վազելով գունտը շիտակ
կիջնայ :

() Դապարիկը թեթեւ ըլլալուն՝ հո-
վի դէմ կառավարելը դժուար է, և
քիչ մը հոփն ալ բաւական է զինքը
առնելու տանելու : Ենթադրելով
չուան հիմա շատ փորձեր ըրին օդա-
պարիկին ղեկ՝ շինելու, որ չէ թէ
միայն հանդարտ ատեն ուղած տե-
ղերնին տանին, հապա հովին դէմ
ալ երթան. թէպէտ և ինչուան հիմա
ամէն փորձ անօդուտ եղաւ, բայց
շատ վարպետ մարդիկ դեռ ետեւէ են
առաջ տանելու և ամէն դժուարու-
թեանց յաղթելու :

1 Եւրոպէ, ամերիկա :

2 Տիւն :

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Սալամանդր :

ՍԱԼԱՄԱՆԻՐ ըսուած հռչակաւոր
կենդանին գորտի տեսակ մըն է : Ե-
սոր վրայ հին ատենը կարծիք մը կար
թէ կրակի մէջ ողջ կըմնայ ու չայրիր :
Երիտոտեղի ատենէն 'ի վեր շա-
տը կըսէին թէ դժոխքին կրակէ գե-
տերուն մէջ լեցուն է աս կենդանին .
Պիլիոս ալ անէծք կուտայ ասոր
որ կորսուի ջնջուի աշխարհքէս, որով
հետեւ բոյսերը իրեն թոյնովը կապա-
կանէ կըսէ : Բայց շատ փորձերով
ստուգուած է աս կարծիքներուն սը-
տուծինը : Կրակի մէջ իրաւ է որ
քիչ մը ատեն կըդիմանայ . վասն զի
մէկ յատկութիւն մը ունի որ ատեն
ատեն կաշուն հիւթ մը դուրս կու-
տայ . որով պզտի կրակ մը կընայ մա-
րիլ, կամ ինքը ան հիւթին ուժովը
կընայ կրակին մէջէն անփնաս դուրս
ելլել : Իսկ թոյն ամենեւին չունի, և
բուսոց ու կենդանեաց փնաս մը չը-
նէր . ընդհանրապէս՝ բնութեամբ
տկար, ապուշ, վախկոտ կենդանի
մըն է, ու կերեւնայ թէ խուլ ու ան-
ձայն ալ է : Բաւուածքը դանդաղ է,
ու միշտ շիտակ դէպ 'ի առջեւ կեր-
թայ՝ առանց մէկդին կամ մէկալ դին
ծռելու :

Սալամանդրի տեսակներէն ոմանք
ջրի մէջ կըբնակին, ոմանք ցամաքը .
բայց ամէնքն ալ կըսիրեն թաց տե-
ղուանք բնակիլ ու ատեն ատեն ա-
րեւուն մէջ կենալ : Զմեռը գետնի
տակ կամ տղմի մէջ կըպահուրտին .
ամառը 12 կամ 15 օրը մէյմը մոր-
թերնին կըփոխեն : Կրենց կերակու-
րը որդ, ճճի և ուրիշ մանր կենդա-
նիներ են : Սովորաբար լճերու մէջ
կըգտնուին . երբեմն ալ առուակնե-
րու, աղբիւրներու ու ջրհորներու

1 Տաճկերէն «էմէլ» կըսուի . իսկ պարսկի բա-
ռով նաեւ «էմէլ» կամ «էմէլի», իբր թէ կրակի
դիմացող :

Սալամանդր :

մէջ : Արլայ որ գիշերով ալ դուրս
կելեն իրենց բնակարանէն , մանա-
ւանդ անձրևոտ օրեր , կամ տեղերնին
փոխելու համար , կամ թէ կերակուր
փնտռելու համար . բայց քիչ կը հե-
ռանան իրենց բոյնէն :

Եւ կենդանւոյն մասնաւոր յատ-
կութիւնն է որ եթէ թաթը կտրես
ու ետքը զինքը ջրի մէջ դնես , ութը
օրէն կը տեսնես որ թաթը ամբողջա-
ցեր է . քանի մը օրէն ետքն աւելի
կը ձեւաւորուի , ու մէկ ամսուան մէջ
ան նոր բուսած թաթը մէկալներէն
ամենեւին տարբերութիւն մը չունենար :

Արդ չգիտցուի թէ սալամանդրը
որչափ կապրի . բայց հաւանական է
որ շատ տարի կը գիւմանայ հասարակ
գոտերուն պէս , ու խիստ դժուա-
րութեամբ կը մեռնի : Սուր դանա-

կով մը թէ որ գլխուն սկաւառակը
ճեղքես՝ ըղեղը հանես , ու զինքը նո-
րէն ջուրը ձգես , գեռ երկար ատեն
կը պտտի , կուտէ , ու ամէն տեսակ
կենսական գործողութիւնները կընէ :
Բայց թէ որ քացախի մէջ կամ գի-
նիի ոգիքի մէջ թաթիսես , կամ սաս-
տիկ աղօտես , մէկէն կը մեռնի :

Նարոպայի սալամանդրներուն վը-
րայի գոյնը թուի է , փորերնին գե-
ղեցիկ կարմիր , և իրենց բոլոր մար-
մնոյն վրայ մանր մանր կը որ ու սև բը-
ծեր ունին : Արուին կունակը հաւու
կատարքի՝ պէս բան մը կըլլայ միայն
գարնան ատենը , որ գլխէն ինչուան
պոչին ծայրը կը հասնի :